

บทปริทัศน์

ภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน (Dyslexia)

ตริยา เลิศหัตถศิลป์*, อิศราภา ชื่นสุวรรณ**

บทคัดย่อ

ภาวะบกพร่องด้านการอ่าน (specific learning disorder with impairment in reading: SLD, dyslexia) พบได้ร้อยละ 5 ในเด็กวัยเรียน เกิดจากพัฒนาการของสมองส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอ่านทำงานได้ไม่คล่อง ทำให้มีความบกพร่องของทักษะพื้นฐานด้านความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียง การเชื่อมโยงเสียงในภาษาพูดและตัวอักษร ความคล่องแคล่วในการอ่าน การจดจำเข้าใจความหมายของคำและการจับใจความเรื่องที่อ่าน การช่วยเหลือโดยฝึกทักษะพื้นฐานของการอ่านนี้ควรเริ่มฝึกสอนเร็วที่สุดตั้งแต่ทราบว่าเด็กมีปัญหาเพื่อให้ได้ผลดีที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน, แอลดี, ปัญหาการอ่าน

วันที่รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2561 วันที่แก้ไขบทความ: 31 กรกฎาคม 2562 วันที่อนุญาตให้ตีพิมพ์: 6 สิงหาคม 2562

* ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

ภาวะบกพร่องด้านการอ่าน (specific learning disorder with impairment in reading: SLD, dyslexia) เป็นสิ่งที่พบได้บ่อยในเด็กวัยเรียน มีเด็กประมาณ 1 ใน 20 คนที่มีปัญหานี้^{1, 2} เด็กที่มีภาวะบกพร่องด้านการอ่านมีอาการแสดงออกได้หลายอย่าง เช่น อ่านสะกดคำไม่ได้ อ่านผิดบ่อย อ่านช้า อ่านข้าม อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่สมองส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอ่านของเด็กทำงานได้ไม่คล่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนแก้ไขให้ดีขึ้นได้ แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการช่วยเหลือฝึกฝนจะเกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น ขาดความมั่นใจคิดว่าตัวเองไม่สามารถอ่านได้ ถูกกีดกัน หรือลงโทษ ซึ่งทำให้เด็กยิ่งหลีกเลี่ยงที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น สุดท้ายจึงไม่มีโอกาสฝึกฝนและทำให้ความสามารถในการอ่านแตกต่างจากเด็กคนอื่นมากขึ้นและมีปัญหาในการเรียนในชั้นเรียนตามมา การช่วยเหลือฝึกสอนเด็กกลุ่มนี้ควรเริ่มฝึกสอนเร็วที่สุดตั้งแต่ทราบว่าเด็กมีปัญหาเพื่อให้ได้ผลดีที่สุด การฝึกสอนทำโดยการฝึกหัดทักษะพื้นฐานของการอ่านซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กกลุ่มนี้มีปัญหา³⁻⁶

ความบกพร่องของทักษะพื้นฐานด้านการอ่านในเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการอ่าน

ความบกพร่องของทักษะพื้นฐานด้านการอ่านในเด็กกลุ่มนี้แบ่งได้เป็น 4 ด้านหลัก ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียง (phonemic awareness) และ การเชื่อมโยงระหว่างเสียงและตัวอักษร (phonics / letter sound correspondences / letter sound knowledge)

ในเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการอ่าน พบว่าปัญหาหลักอยู่ที่ความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงและการเชื่อมโยงระหว่างเสียงในภาษาพูดและตัวอักษร พบว่าความสามารถทั้งสองด้านนี้เป็นตัวทำนายการพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็ก⁷⁻⁸ ปัญหาความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียง ทำให้เด็กไม่สามารถแยกเสียงที่เป็นหน่วยย่อยของคำออกได้ชัดเจน เช่น ถ้าได้ยิน คำว่า “มาก” “ยาก” “ตาก” เด็กอาจแยกกันไม่ออกเพราะไม่สามารถแยกเสียงเป็น “เมอะ-อา-เกอะ” หรือ “เยอะ-อา-เกอะ” หรือ “เตอะ-กา-เกอะ” ได้ชัดเจน คำทั้ง 3 คำจึงดูใกล้เคียงกันมากสำหรับเด็กและทำให้สับสนว่าคำที่ได้ยินเป็นคำใด ขณะเดียวกันปัญหาเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างเสียงและตัวอักษรทำให้เด็กไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงในภาษาพูดกับตัวอักษร ดังนั้น

เด็กจึงมีความยากลำบากในการอ่านและสะกดคำด้วย เช่น เมื่อคุณครูสอนการสะกดคำว่า “ตาก” ไม่สามารถเลือกตัวหนังสือที่ตรงกับเสียงนั้นคือ ตัว ต-า-ก มาสะกดให้ถูกต้องได้ เด็กจึงอาจสะกดผิดเป็น “ยาก” พบว่าการฝึกสอนซึ่งเน้นการแก้ไขที่ทักษะความบกพร่องพื้นฐานของเด็ก (remediation) ด้านความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียง และการฝึกเชื่อมโยงระหว่างเสียงในภาษาพูดและตัวอักษรช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านของเด็ก⁹ ซึ่งสอดคล้องไปกับการศึกษาที่พบว่าการฝึกแยกเสียงและอ่านสะกด (phonics reading instruction) ช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทางภาษา (language disorder) มีการอ่านและการสะกดที่ดีขึ้น (effect size ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงสูงมาก, $d = 0.45-2.91$)¹⁰

การฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงประกอบด้วยการฝึกแยกเสียงขึ้นต้น (phoneme isolation) การฝึกเลือกเสียงที่เหมือนกันในคำ (phoneme identity) การฝึกจัดกลุ่มคำที่มีเสียงที่เหมือนกัน (phoneme categorization) การฝึกผสมเสียงเป็นคำ (phoneme blending) การฝึกแยกเสียงในคำ (phoneme segmentation) พบว่าการฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงสามารถเพิ่มศักยภาพในการอ่านของเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้เมื่อเทียบกับการฝึกวิธีอื่น (effect size อยู่ในระดับปานกลางที่ 0.62 95% CI 0.48 - 0.75) โดยการฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงนี้ส่งผลต่อการพัฒนาการอ่านของเด็กทันทีหลังจบการฝึกและเมื่อติดตามต่อไปพบว่าผลยังคงอยู่ (effect size อยู่ในระดับปานกลางโดย $d = 0.45$, 95% CI 0.32 - 0.57 และอยู่ในระดับต่ำที่ $d = 0.28$, 95% CI 0.1 - 0.46 ตามลำดับ)³

พบว่าการฝึกให้เด็กอ่านสะกดอย่างเป็นระบบ (systematic phonics instruction) นั้น สามารถเพิ่มความสามารถในการอ่าน (decoding) การสะกด การอ่านออกเสียง และความเข้าใจในการอ่านของเด็กวัยเรียนที่มีความบกพร่องในการอ่านได้เมื่อเทียบกับการสอนแบบไม่เป็นระบบหรือสอนโดยไม่มีการฝึกให้เด็กอ่านสะกด (effect size ในระดับต่ำที่ $d = 0.32$, 95% CI 0.18 - 0.46) นอกจากนี้ยังพบว่าการฝึกอ่านสะกดนั้น ไม่ว่าจะฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงด้วยหรือไม่ก็ตาม สามารถเพิ่มความถูกต้องในการอ่านคำและความคล่องในการอ่านคำได้ (effect size ระดับปานกลางที่ $d = 0.47$ และ 0.51 ตามลำดับ)¹¹ ซึ่งสอดคล้องไปกับการศึกษาที่พบว่าเด็กอ่านสะกดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพชัดเจนที่สุดในการพัฒนาเด็กที่มีปัญหาการอ่าน เมื่อเทียบกับวิธีฝึกอื่น¹²

พบว่าประสิทธิภาพของการฝึกอ่านไม่ขึ้นกับอายุ พัฒนาการของเด็ก หรือการออกแบบการวิจัย แต่มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาว่าควรมีทั้งการฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงควบคู่ไปกับการฝึกสะกด และพบว่ารูปแบบการสอนความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียงแบบสอนหน่วยย่อยทุกเสียงในคำ (CAT -> /k/ae/t) จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนเฉพาะเสียงท้ายหรือเสียงขึ้นต้น (CAT -> /at/)¹³

2. ความคล่องแคล่วในการอ่าน (fluency)

ความคล่องแคล่วในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านออกเสียงอย่างถูกต้องและอ่านด้วยความเร็วที่เหมาะสม ซึ่งเด็กต้องมีพื้นฐานความสามารถในการอ่านคำได้โดยไม่ต้องสะกด (word-recognition skill หรือ sight word acquisition) เช่น เห็นคำว่า แมว เด็กสามารถอ่านได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องมาสะกดว่า “มอ-แอ-วอ = แมว” ในเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการอ่าน ถึงแม้เด็กจะสามารถอ่านสะกดคำพื้นฐานได้แล้ว แต่พบว่าเด็กจะยังอ่านช้า ไม่คล่อง และต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการอ่าน^{14 - 15} ซึ่งการฝึกสอนที่แนะนำ คือ การอ่านหนังสือแบบออกเสียงด้วยกัน (guided repeated oral reading) ซึ่งทำได้โดยให้เด็กอ่านออกเสียง แล้วผู้ปกครอง ครู หรือเพื่อน อ่านซ้ำทีละประโยคต่อจากที่เด็กอ่าน เพื่อเป็นการตอบสนอง (feedback) ให้เด็กทราบทันทีว่าอ่านผิดที่ใดและการอ่านที่ถูกต้องนั้นอ่านอย่างไร การศึกษาในเด็กอายุ 6 - 18 ปี ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาการอ่าน พบว่าเด็กที่ได้รับการฝึกให้อ่านหนังสือแบบออกเสียงด้วยกันมีการพัฒนาด้านความคล่องในการแตกคำ ความสามารถในการจำคำ และ ความเข้าใจในการอ่านดีขึ้นที่ effect size ระดับน้อยถึงปานกลาง ($d = 0.44, 0.55, 0.35$ ตามลำดับ)^{16 - 17}

3. จดจำเข้าใจความหมายของคำ (vocabulary)

การจดจำความหมายของคำส่งผลถึงความเข้าใจในการอ่าน ถึงแม้เด็กจะอ่านสะกดได้ แต่หากไม่เข้าใจความหมายของคำก็ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยการอ่านได้ดี มีการศึกษาไม่มากในเรื่องของการฝึก จดจำเข้าใจความหมายของคำ โดยคณะกรรมการการอ่านแห่งชาติ (The national reading panel) ของสหรัฐอเมริกา³ สรุปแนวทางดังนี้

- เด็กสามารถเรียนคำศัพท์ผ่านการอ่านนิทาน ทั้งการฟังและการอ่านให้คนอื่นฟัง
- การเรียนรู้คำศัพท์ใหม่นอกห้องเรียนจากการใช้ชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ
- การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (active engagement) และใช้หลายๆ วิธีในการสอนศัพท์จะช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

4. การจับใจความเรื่องที่อ่าน (comprehension)

เด็กที่มีปัญหาการอ่านจับใจความนั้นสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง แต่จะมีปัญหาเรื่องการทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน เนื่องจากเด็กอ่านออกเสียงได้ตามปกติทางโรงเรียนจึงอาจไม่สังเกตว่าเด็กมีปัญหา การศึกษาในเรื่องอ่านจับใจความจึงไม่มีหลักฐานชัดเจนเท่าปัญหาการอ่านทางด้านการอ่านชนิดอื่น¹⁸ มีการศึกษาถึงการฝึกการอ่านจับใจความด้วย 2 วิธี คือ

1. การฝึกทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน (text comprehension training) ประกอบด้วยการให้เด็กอ่านหนังสือแล้วฝึกการทำความเข้าใจโดยวิธีต่างๆ เช่น ฝึกนึกถึงความหมายของสิ่งที่อ่านออกมาเป็นภาพ (visualizing) หรือ ฝึกการสรุปความจากสิ่งที่อ่าน (inference)

2. การฝึกตอบคำถามและเล่าเรื่อง (oral language training) เน้นสอนความหมายของคำที่เด็กไม่รู้จัก ฝึกฟังเรื่องราวและตอบคำถามจากเรื่อง ฝึกการแต่งเรื่องและเล่าเรื่องราวจากภาพ รวมถึงสอนการแปลความหมายของการเล่นคำที่ไม่ตรงไปตรงมาตามตัวอักษร (non-literal) เช่น มุขตลก

พบว่าการศึกษาทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน และการฝึกตอบคำถามและเล่าเรื่องครั้งละ 30 นาที 3 ครั้งต่อสัปดาห์รวม 20 สัปดาห์ เพิ่มความสามารถในการอ่านการจับใจความของเด็กอายุ 8 - 9 ปีได้ (effect size ระดับปานกลาง, $d = 0.59$ และ $d = 0.69$ ตามลำดับ) และพบว่าการศึกษาทั้ง 2 วิธีเข้าด้วยกันผลในระดับดีมาก ที่ effect size = 0.99 ในระยะยาว (11 month follow-up) พบว่ากลุ่มที่การฝึกตอบคำถามและเล่าเรื่องและกลุ่มที่ฝึกรวมทั้ง 2 วิธีมีคำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสาร (expressive vocabulary) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งคำศัพท์ที่เพิ่มขึ้นนี้จะช่วยให้ความสามารถในการอ่านจับใจความดีขึ้นอีกด้วย^{19 - 20}

แนวทางในการฝึกทักษะพื้นฐานของการอ่าน

การฝึกทักษะพื้นฐานของการอ่านดังกล่าวสามารถทำได้ดังนี้^{3, 17}

1. การฝึกการแยกแยะเสียงของคำในภาษาพูด (phonological awareness)

เด็กที่มีปัญหาการอ่านเขียนจะมีความยากลำบากในการแยกเสียงแต่ละเสียงในคำ เช่น แยกเสียงขึ้นต้น เสียงสระ หรือเสียงลงท้ายคำไม่ได้ เช่น

ตาก ยาก มาก 3 คำนี้มีเสียงขึ้นต้นต่างกัน แต่เด็กอาจจะฟังไม่ออก

และ เละ เลอะ 3 คำนี้มีเสียงสระต่างกัน แต่เด็กอาจจะฟังไม่ออก

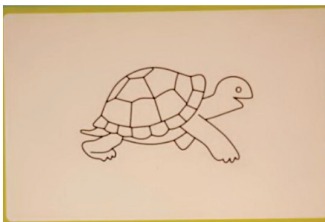
กาว กาน กาย 3 คำนี้มีเสียงลงท้ายต่างกัน แต่เด็กอาจจะฟังไม่ออก

เป้าหมายการฝึก: เด็กแยกคำที่เสียงขึ้นต้น เสียงพยัญชนะ และเสียงลงท้ายได้ เมื่อฟังเราพูด หรือดูรูป (แม้เด็กยังอ่านตัวหนังสือไม่ออกก็ฝึกได้ เพราะใช้การดูรูปเท่านั้น)

วิธีฝึก

1. เตรียมรูปหลายรูป ที่มีเสียงขึ้นต้นเหมือนกันไว้ให้เด็กฝึกเลือกรูปที่ขึ้นต้นด้วยเสียงเดียวกัน

ตัวอย่างดังภาพที่ 1 โจทย์เป็นรูป “เต่า” บอกให้เด็กเลือกรูปที่มีเสียงขึ้นต้นเหมือนโจทย์ (ซึ่งในตัวอย่างนี้ คือ “ต”) คำตอบที่ถูกต้องคือ รูป “ตา”

รูปที่ 1 การฝึกเลือกรูปที่มีเสียงขึ้นต้นเหมือนกัน

2. เตรียมรูปหลายรูป ที่มีเสียงสระเหมือนกันไว้ให้เด็กฝึกเลือกรูปที่มีเสียงสระเหมือนกัน เช่น โจทย์เป็นรูป “ลา” และให้เด็กเลือกรูปที่มีเสียงสระเหมือนโจทย์ ซึ่งคือเสียง “อา” (ตัวเลือกที่ถูกต้อง อาจเป็นรูป “ตา” “ยา”)

3. เล่นเกมนิกคำ โดยให้เด็กนิกคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงที่คล้ายกันให้ได้มากที่สุด เช่น ให้นิกคำที่ขึ้นต้น

ด้วยเสียง “มอ” คำตอบอาจเป็น ม้า แมว มด ม่าน มุ้ง หมี่

4. เล่นเกมนิกคำ โดยให้เด็กนิกคำที่เสียงสระคล้ายกันให้ได้มากที่สุด เช่น ให้นิกคำที่มีเสียงสระ “อา” คำตอบอาจเป็น ยา ตา มา ทา ขา เป็นต้น อาจให้เด็กสลับกันนิกคำกับผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กสนุกและมีแรงจูงใจมากขึ้น

5. ฝึกเรื่องคำกลอน (rhyme) โดยการอ่านนิทาน คำกลอนให้เด็กฟังเป็นประจำ เล่นเกมต่อคำคล้องจอง โดยให้เด็กฝึกบอกคำที่คล้องจองสลับกันไปเรื่อยๆ เช่น มะม่วง ง่วงนอน สอนอ่าน जानข้าว สาวสวย

2. การรู้จักตัวอักษรและเสียงของตัวอักษร

ในการจะอ่านหนังสือได้นั้น เด็กจำเป็นต้องจำตัวอักษรและเชื่อมโยงสัญลักษณ์ตัวอักษรเข้ากับเสียงของอักษรนั้นได้ เช่น เมื่อเห็นสัญลักษณ์ตัวอักษร “ม” ต้องรู้ว่าจะต้องแทนด้วย เสียง “มอ” หรือเมื่อเห็นสัญลักษณ์ตัวอักษร “ส” “ซ” “ศ” จะต้องรู้ว่าทั้งหมดแทนด้วยเสียง “สอ”

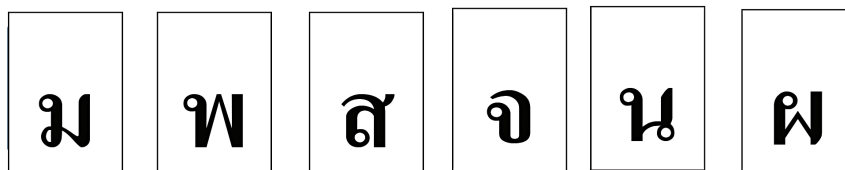
เป้าหมายการฝึก: เด็กจำตัวพยัญชนะ และสระได้ทุกตัว และสามารถเชื่อมโยงสัญลักษณ์ของตัวหนังสือกับเสียงของตัวหนังสือได้อย่างถูกต้อง โดยไม่สับสนตัวที่หน้าตาหรือเสียงคล้ายกัน

วิธีฝึก

1. สอนเด็กอ่านชื่อตัวอักษร และ สระให้ได้ทุกตัว อาจใช้โปสเตอร์ สมุดภาพ หรือบัตรคำมารวบรวม

การสอนด้วย

2. เล่นเป็นเกมหยิบหรือชี้ตัวอักษรพยัญชนะตามเสียงใช้บัตรตัวอักษรพยัญชนะมาวางเรียงไว้ครั้งละ 5-10 ตัว ดังภาพที่ 2 และบอกให้เด็กหยิบบัตรตัวอักษรตามที่ได้ยิน โดยจะต้องบอกเฉพาะ “เสียง” ของตัวอักษร เช่น ให้เด็กหยิบ ตัว “มอ” (ไม่ต้องบอกว่า มอ-ม้า) หรือ ให้หยิบตัว “พอ” (ไม่ต้องบอกว่า พอ-พาน) เพราะเราต้องการฝึกให้เด็กเชื่อม “เสียง” กับ “สัญลักษณ์ของตัวอักษร” ได้ ช่วงแรกที่ฝึกถ้าเด็กยังทำไม่ได้ อาจจะใบ้ โดยการบอกว่า หยิบ “พ พอ-พาน” ก่อน

รูปที่ 2 ตัวอย่างบัตรภาพอักษรการฝึกหยิบพยัญชนะตามตัวอักษร

ควรเน้นคู่ตัวอักษรที่เด็กมักจะสับสน เช่น ตัวอักษรที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น ม-น ด-ค หรืออักษรที่เสียงคล้ายกัน เช่น ถ-ท ผ-พ

3. เมื่อเด็กชี้หรือหยิบตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะได้แม่นยำแล้ว ให้เด็กฝึกหรือชี้สระตามเสียงที่เราบอก

โดยเน้น คู่สระที่เด็กมักจะสับสน เช่น สระที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น อี-อิ อุ-อุ เอ-เอ และสระที่เป็นคู่เสียงสั้นยาว เช่น อะ-อา อี-อี

3. การประสมเสียงและแยกเสียง

เมื่อเด็กจดจำตัวอักษรและเสียงตัวอักษรแต่ละตัวได้แล้ว การฝึกให้เด็กรู้จักการประสมและแยกเสียงของคำซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการอ่าน โดยควรสอนตามหลักการการผันคำ คือ อ่านเสียงพยัญชนะ สระ ตัวสะกด แล้วจึงอ่านรวมกันเป็นคำ เช่น

ก	อา	กา
ตอ	อี	ตึก
ตอ	เอียง	ตึง

ในเด็กที่มีปัญหาในการอ่านนั้น การสอนประสมเสียงหรือแยกเสียงนั้น ต้องสอนไปอย่างช้าๆ โดยเริ่มจากการประสมหรือแยก 2 เสียง คือ พยัญชนะ + สระ ก่อน เมื่อคล่องแล้วจึงค่อยเพิ่มเป็น 3 เสียง คือ พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด

เป้าหมายการฝึก :

1. เด็กสามารถรวมเสียงพยัญชนะและสระมาประสมเป็นคำได้
2. เมื่อเห็นคำ เด็กสามารถแยกได้ว่า คำนั้นประกอบด้วยเสียงพยัญชนะและสระอะไร

วิธีการฝึก: ให้เด็กหัดอ่านคำง่ายๆ

1. รอบแรกผู้ปกครองอ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยอ่านช้าๆ และให้เด็กชี้นิ้วไปตามคำที่ผู้ปกครองอ่าน
2. รอบที่สอง ผู้ปกครองและเด็กอ่านออกเสียงไปพร้อมๆ กัน
3. คำที่นำมาให้อ่าน เริ่มจากคำง่ายๆ ที่มีเพียง 2 เสียง (พยัญชนะ และ สระ) เริ่มแรกให้อ่านคำที่มีสระเดียวกันทั้งหมด เปลี่ยนแต่พยัญชนะ เช่น มา ตา นา ยา, ดู ปู หู รู จากนั้นเริ่มอ่านคำที่มี 2 สระปนกัน เช่น มา ดู ตา ปู เมื่อเด็กอ่านคล่องแล้วจึงค่อยๆ เพิ่มสระอื่นๆ เข้ามาทีละตัว เริ่มจากสระที่ง่าย เช่น อะ อา อี อี อี อุ อุ เอ เอ โอ โอ จากนั้นจึงฝึกสระประสม เช่น เอา อำ เอีย เอื้อ อัว

4. เมื่อประสมคำที่มี 2 เสียงได้แล้ว จึงเพิ่มเป็นคำที่มี 3 เสียง คือมี พยัญชนะ+สระ+ตัวสะกด เช่น ยาก ยาน ผัก ตัก เริ่มแรกให้อ่านคำที่มี สระ+ ตัวสะกดเดียวกันทั้งหมดก่อน เปลี่ยนแต่พยัญชนะต้น เช่น ดาว ยาว กาว หาว, กาน บาน จาน ยาน จากนั้นเริ่มอ่านคำที่มี พยัญชนะและ สระเดียวกัน แต่เปลี่ยนตัวสะกด เช่น มาก มาย มาน, ยาว ยาน ยาก ถัดไปเริ่มอ่านคำที่มี สระเดียวกัน แต่เปลี่ยนทั้งพยัญชนะต้นและตัวสะกด เช่น ดิน ดิด สิบ บิน คิด จิบ, ดาว ยาน สาว วาน การประสม 3 เสียงควรเริ่มจากสระง่ายๆ ก่อนเช่นกัน เมื่ออ่านได้แล้วจึงค่อยฝึกสระประสม (เช่น เอา เอีย เอื้อ) และสระลดรูป (อัว โอะ) สระเปลี่ยนรูป (เออ เอะ) ตามมา

5. การฝึกการผันวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ในภาษาไทยคือ โทเนเสียงสูงต่ำ การสอนอาจใช้ท่าทางประกอบเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น เช่น เสียงเอกมืออยู่ข้างล่างสุด เสียงโท มือยกสูงขึ้น เสียงตรี มือสูงขึ้นไปอีก เป็นต้น

6. ฝึกประสมคำที่มี 4 เสียง คือ เสียงพยัญชนะควบสระ และ ตัวสะกด เช่น กราม ความ

พยัญชนะควบ + สระ + ตัวสะกด = 4 เสียง

กอ + รอ + อา + มอ = กราม

7. อ่านเรื่องราวที่มีคำง่ายๆ ที่เด็กเคยหัดอ่านไปแล้ว โดยควรเป็นเรื่องที่มีคำที่เด็กเคยอ่านแล้วไม่น้อยกว่า 80% หนังสือที่อาจจะนำมาใช้ประกอบในการฝึกสอน ได้แก่ แบบเรียนภาษาไทยชุด มานี มานะ ระดับชั้น ป.1²¹

4. การฝึกความคล่องแคล่วในการอ่าน

เด็กที่มีปัญหาการอ่านนั้นเมื่อเริ่มอ่านได้แล้ว มักจะพบว่ายังมีปัญหาในเรื่องความเร็วในการอ่าน คือจะอ่านช้า อ่านไม่คล่อง เมื่อเทียบกับเด็กทั่วไป จึงจำเป็นต้องฝึกฝนความเร็วในการอ่าน โดยการที่เด็กจะอ่านได้เร็วและคล่องนั้น เด็กจะต้องมีความสามารถพื้นฐานดังนี้

1. รู้คำศัพท์หลากหลาย เมื่อเด็กรู้จักคำหลากหลาย จะช่วยให้เด็กอ่านได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น

2. สามารถเรียกชื่อภาพ สัญลักษณ์ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งความสามารถดังกล่าวเกิดจากความคล่องแคล่วของสมองในการดึงข้อมูลที่มีอยู่มาแปลผลเพื่อใช้งาน (working memory)

เป้าหมายในการฝึก:

1. เพื่อฝึกการทำงานของสมองเพื่อมีเกิดความคิดคล่องแคล่วในการเรียกชื่อภาพหรือสัญลักษณ์
2. เพื่อให้เด็กสามารถอ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว

วิธีฝึก

1. เพิ่มพูนคำศัพท์ให้กับเด็กทำได้โดยการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นประจำ ซึ่งเรื่องที่อ่านอาจเป็นนิทาน หรือเรื่องอื่นๆ ที่เด็กสนใจ ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเรียน และการสอนคำศัพท์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2. ฝึกความคล่องแคล่วของการเรียกชื่อรูปภาพ หรือสัญลักษณ์ โดยเตรียมชุดตัวเลข รูปภาพ หรือ สีวางเรียงกัน สลับตำแหน่งกัน จากนั้นเด็กให้เด็กบอกตัวเลข สี หรือรูปภาพ ที่วางเรียงกันอยู่นั้นให้เร็วที่สุดในเวลาที่กำหนด ดังตัวอย่างในภาพที่ 3 จะบอกให้เด็กอ่านตัวเลขนั้นออกมาให้ถูกต้องและเร็วที่สุด เด็กจะต้องอ่านว่า เจ็ด หนึ่ง สอง ห้า แปด สี่ ห้า สี่ แปด ... ไปจนครบ โดยในแต่ละครั้ง จะจับเวลาว่าเด็กใช้เวลาเท่าไรในการอ่านและกระตุ้นให้เด็กอ่านให้ได้เร็วขึ้นในการฝึกครั้งต่อไป

รูปที่ 3 ตัวอย่างแบบฝึกหัดอ่านตัวเลขเร็ว

ให้เด็กอ่านเรื่องสั้นๆ ประมาณ 5 - 10 บรรทัดและจับเวลาให้อ่านทั้งหมด 3 รอบ กำหนดเป้าหมายว่ารอบที่และ 3 จะต้องใช้เวลาอย่างน้อยลงเรื่อยๆ

ความถี่และระยะเวลาในการฝึกอ่าน

การฝึกที่ได้ผลโดยส่วนใหญ่จะฝึกเป็นกลุ่มเล็ก (3 คนหรือน้อยกว่านั้น) ครั้งละ 30 - 60 นาที จำนวน 3 - 5 ครั้งต่อสัปดาห์ และฝึกต่อเนื่องตั้งแต่หลายสัปดาห์จนถึง 1 ปี^{22 - 24} พบว่าการสอนเสริมครั้งละสั้นๆ จำนวน 2 - 3 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ 6 - 10 คน ไม่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการอ่านของเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการอ่าน³

บทสรุป

เด็กที่มีภาวะบกพร่องด้านการอ่านสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกหัดทักษะพื้นฐานของการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย การฝึกความสามารถในการแยกหน่วยย่อยของเสียง การเชื่อมโยงระหว่างเสียงและตัวอักษร การประสมและแยกเสียง การจดจำความหมายของคำ การฝึกความคล่องแคล่วในการอ่าน และการฝึกจับใจความเรื่องที่อ่าน การฝึกสอนควรฝึกเป็นกลุ่มเล็ก ความถี่ 3 - 5 ครั้งต่อสัปดาห์ และฝึกอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นการพัฒนาที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Altarac M, Soroha E, Lifetime prevalence of learning disability among US children. Pediatrics 2007;119 suppl1:s77.
2. Children and Youth with Disabilities. US Dept of Educational, National Center for Education Statistics. Available from: nces.ed.gov/programs/coe/2009/section1/indicator09.asp
3. Panel NR, Health NloC, Development H. Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction: National Institute of Child Health and Human Development, National Institutes of Health; 2000.
4. RTI International. Early Grade Reading Assessment (EGRA) Toolkit: Second Edition. Available from : www.globalreadingnetwork.net/resources/early-grade-reading-assessment-egra-toolkit-second-edition.
5. Arnold EM, Goldston DB, Walsh AK, Rebous-sin BA, Daniel SS, Hickman E, et al. Severity of emotional behavioral problems among poor and typical readers. J Abnorm Child Psychol 2005;33:205-17
6. Silver LB. Psychological and family problems associated with learning disabilities: assessment and intervention. J Am Acad Child Psychiatry 1989;28(3):319-25.

7. Melby-Lervåg M, Lyster S-AH, Hulme C. Phonological skills and their role in learning to read: a meta-analytic review. *Psychol. Bull.* 2012;138(2):322-52
8. Lervåg A, Bråten I, Hulme C. The cognitive and linguistic foundations of early reading development: a Norwegian latent variable longitudinal study. *Dev. Psychol.* 2009;45(3):764-81
9. Hulme C, Bowyer-Crane C, Carroll JM, Duff FJ, Snowling MJ. The causal role of phoneme awareness and letter-sound knowledge in learning to read: Combining intervention studies with mediation analyses. *Psychol. Sci.* 2012;23(6):572-7.
10. Coleman JJ, Venedikoy R, Troia GA, Wang BP. Impact of literacy intervention on achievement outcomes of children with developmental language disorders: a systematic review. *ASHA's National Center for Evidence-Based Practice in Communication Disorders*, 2013.
11. McArthur G, Eve P, Jones K, Banales E, Kohnen S, Anandakumar T, et al. Phonics training for English-speaking poor readers. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2012.
12. Galuschka K, Ise E, Krick K, Schulte-Körne G. Effectiveness of treatment approaches for children and adolescents with reading disabilities: a meta-analysis of randomized controlled trials. *PloS one*. 2014;9(2): e89900.
13. Lonigan C, Schatschneider C, Westberg L. Impact of code-focused interventions on young children's early literacy skills. *Developing early literacy: Report of the national early literacy panel*. 2008:107-51.
14. Shaywitz SE, Gruen JR, Shaywitz BA. Management of dyslexia, its rationale, and underlying neurobiology. *Pediatr. Clin. N. Am.* 2007;54(3):609-23.
15. Shaywitz SE, Shaywitz BA. Dyslexia (specific reading disability). *Biological psychiatry*. 2005;57(11):1301-9.
16. Therrien WJ. Fluency and comprehension gains as a result of repeated reading: A meta-analysis. *RASE*. 2004;25(4):252-61.
17. S. S. Overcoming dyslexia: A new and complete science-based program for reading problems at any level. New York 2003.
18. Hulme C, Snowling MJ. Children's reading comprehension difficulties: Nature, causes, and treatments. *Current Directions in Psychological Science*. 2011;20(3):139-42.
19. Clarke PJ, Snowling MJ, Truelove E, Hulme C. Ameliorating children's reading-comprehension difficulties: A randomized controlled trial. *Psychol. Sci.* 2010;21(8):1106-16.
20. Elleman AM, Lindo EJ, Morphy P, Compton DL. The impact of vocabulary instruction on passage-level comprehension of school-age children: A meta-analysis. *J. Res. Educ. Eff.* 2009;2(1):1-44.
21. รัชณี ศรีไพรวรรณ. หนังสืออ่านเพิ่มเติม มานี มานะ ชั้นประถมศึกษาปีที่1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค; 2557
22. Shaywitz SE, Morris R, Shaywitz BA. The education of dyslexic children from childhood to young adulthood. *Annu Rev Psychol.* 2008; 59:451-75.
23. Vaughn S, Denton CA, Fletcher JM. Why intensive interventions are necessary for students with severe reading difficulties. *Psychol. Sch.* 2010;47(5):432-44.
24. Gersten R, Compton D, Connor CM, Dimino J, Santoro L, Linan-Thompson S, et al. Assisting Students Struggling with Reading: Response to Intervention (RtI) and Multi-Tier Intervention in the Primary Grades. *IES Practice Guide, What Works Clearinghouse*. 2009;160.

Abstract

Specific learning disorder with impairment in reading (Dyslexia)

Tiraya Lerthattasilp*, Issarapa Chunsuwan**

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Thammasat University

** Department of Pediatrics, Faculty of Medicine, Thammasat University

Specific learning disorder with impairment in reading (SLD, dyslexia) was found 5% in school-age children. It is a neurodevelopmental disorder that affects the capabilities of the brain responsible for basic reading skills which include phonological awareness, phonics, fluency, vocabulary and comprehension. Remedial therapy by training these skills could improve patients' reading ability and should be done promptly after diagnosis for the best outcome.

Key words: specific learning disorder, learning disability, dyslexia

